

Auditrapport

2017

Koninkrijksrelaties
(IV)

Auditrapport 2017

Koninkrijksrelaties (IV)

22 maart 2018

Kenmerk 2018-0000030144

Inlichtingen **Auditdienst Rijk**Postbus 20201

2500 EE Den Haag

Inhoud

1	Samenvatting		
2	Goedkeurende controleverklaring	8	
	2.1 Financiële overzichten akkoord bevonden	8	
3	Informatiebeveiliging SSO CN en noodhulp Bovenwindse Eilanden	10	
	3.1 Bevindingen begrotingshoofdstuk VII BZK	10	
	3.2 Ernstige bevinding in 2017 geconstateerd	1	
	3.3 Informatiebeveiliging SSO CN verdient urgente aandacht	1	
	3.3.1 Directe actie benodigd rondom informatiebeveiliging SSO CN	11	
	3.4 Transitie SSO CN en Noodhulp Bovenwindse Eilanden	12	
	3.4.1 Organisatieverandering SSO CN	12	
	3.4.2 Noodhulp Bovenwindse Eilanden	12	
4	Totstandkoming niet-financiële informatie	14	
Bijlage	Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	16	

Samenvatting

Doel en doelgroepen

In dit rapport doen wij verslag van de uitkomsten van onze wettelijke taak¹ over 2017 bij Koninkrijksrelaties (KR). Dit rapport is opgesteld voor de minister, de staatssecretaris en de secretaris-generaal en wordt tevens verstrekt aan de leden van het audit committee en de directeur Financieel-Economische Zaken (FEZ) van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK). Het rapport wordt verder toegezonden aan de minister van Financiën en de president van de Algemene Rekenkamer (AR).

Financiële verantwoordingsinformatie in het jaarverslag

Wij hebben een goedkeurende controleverklaring afgegeven bij het jaarverslag 2017 van Koninkrijksrelaties (IV). Dat houdt in dat de in dit jaarverslag opgenomen financiële overzichten een getrouw beeld geven van de uitkomsten van de begrotingsuitvoering.

Financieel en materieelbeheer

De uitkomsten van ons onderzoek naar het financieel en materieelbeheer van alle generieke processen hebben wij gedaan in het kader van de controle van begrotingshoofdstuk VII. De in het auditrapport hoofdstuk VII gerapporteerde bevindingen over het financieel en materieelbeheer gelden ook voor hoofdstuk IV. In dit rapport geven wij alleen de bevindingen bij de specifieke processen van KR.

KR heeft een enerverend jaar achter de rug, met de orkanen Irma en Maria en de bijbehorende noodhulp aan de Bovenwindse Eilanden. Zij heeft uit het oogpunt van financieel beheer goed invulling gegeven aan haar rol als coördinerend departement.

In de opzet en de governance van de informatiebeveiliging Shared Service Organisatie Caribisch Nederland (SSO CN) zijn duidelijk verbeteringen gerealiseerd. In de uitvoering constateren wij leemten die leiden tot serieuze kwetsbaarheden en noodzaken tot direct handelen. De Chief Information Officer (CIO) BZK heeft aangegeven dat waar mogelijk maatregelen zijn en worden genomen. Wij adviseren op korte termijn nader onderzoek te verrichten naar de genoemde risico's en indien noodzakelijk aanvullende maatregelen te nemen totdat een structurele oplossing in beeld is.

Totstandkoming niet-financiële verantwoordingsinformatie in het jaarverslag Dit onderzoek heeft geen relevante bevindingen opgeleverd.

Leeswijzer

Dit rapport is als volgt ingedeeld:

- de controle van de financiële overzichten (hoofdstuk 2);
- · het onderzoek naar het gevoerde financieel en materieelbeheer en de daartoe bijgehouden administraties (hoofdstuk 3);
- het onderzoek naar de totstandkoming van de niet-financiële verantwoordingsinformatie in het jaarverslag (hoofdstuk 4);
- de controleverklaring (bijlage).

¹ De wettelijke taak volgt uit artikel 1.1 en artikel 2.37, eerste lid, van de Comptabiliteitswet 2016.

Openbaarmaking

De ADR is de interne auditdienst van het Rijk. Onze rapporten zijn primair bestemd voor de opdrachtgevers met wie wij een opdracht zijn overeengekomen. De ministerraad heeft op 19 februari 2016 een beleidslijn vastgesteld voor het openbaar maken van rapporten van de ADR. Op grond daarvan zal de minister van BZK dit auditrapport op of na verantwoordingsdag, 16 mei 2018, plaatsen op de website van de Rijksoverheid (www.rijksoverheid.nl).²

² De minister van Financiën stuurt elk halfjaar een overzicht naar de Tweede Kamer met de titels van de rapporten die de ADR heeft uitgebracht en plaatst dit overzicht op de website van de Rijksoverheid (www.rijksoverheid.nl).

2 Goedkeurende controleverklaring

Inleiding

Als eerste onderdeel van onze wettelijke taak controleren wij of de in het jaarverslag opgenomen financiële overzichten een getrouw beeld geven van de uitkomsten van de begrotingsuitvoering en zijn opgesteld in overeenstemming met de geldende verslaggevingsvoorschriften.³

De in 2017 gerealiseerde uitgaven bedroegen € 359 mln. (2016: €297 mln.), de aangegane verplichtingen € 186 mln. (2016: € 135 mln.) en de ontvangsten € 59 mln. (2016: € 58 mln.).

Wij plannen en voeren onze controle zodanig uit dat wij een redelijke mate van zekerheid verkrijgen dat de financiële overzichten geen afwijkingen van materieel belang bevatten. Het materieel belang is bepalend voor de strekking van het oordeel in de controleverklaring. De materialiteit voor de verantwoordingsstaten en de saldibalans als geheel bedraagt 4% voor fouten en onzekerheden bij elkaar opgeteld. Wij zijn er bij onze controle van uitgegaan dat de voorgestelde wijzigingen in de slotwet de goedkeuring van de wetgever zullen krijgen.

Voorts hebben wij onderzocht of de in het jaarverslag opgenomen andere (niet-financiële) verantwoordingsinformatie niet strijdig is met de in het jaarverslag opgenomen financiële overzichten en geen materiële afwijkingen bevat. Ook zijn wij nagegaan dat het jaarverslag alle voorgeschreven informatie bevat.

Hieronder gaan wij in op de belangrijkste bevindingen van onze controle.

2.1 Financiële overzichten akkoord bevonden

Wij hebben een goedkeurende controleverklaring afgegeven bij het jaarverslag 2017 van KR (IV). Deze verklaring is opgenomen als bijlage in dit rapport.

De verslaggevingsvoorschriften zijn vastgelegd in de Comptabiliteitswet 2016 en de daaruit voortvloeiende regelgeving, waaronder de Regeling rijksbegrotingsvoorschriften 2018.
Op grond van het overgangsrecht (artikel 10.2 van de Comptabiliteitswet 2016) blijven voor de jaarverslagen over 2017 de bepalingen van toepassing uit de Comptabiliteitswet 2001 en de daarop rustende bepalingen

zoals deze golden voor de inwerkingtreding van de Comptabiliteitswet 2016.
4 Dit gebeurt afzonderlijk voor:

a het totaal van de uitgaven, ontvangsten en van derden verkregen baten;

b het totaal van de aangegane verplichtingen;

c het totaal van de relevante standen op de saldibalans.

3 Informatiebeveiliging SSO CN en noodhulp Bovenwindse Eilanden

Inleiding

Als tweede onderdeel van onze wettelijke taak onderzoeken wij of de geselecteerde processen van het financieel en materieelbeheer voldoen aan de normen uit de comptabele wet- en regelgeving. Op het hoogste niveau geldt dat het financieel en materieelbeheer moeten voldoen aan de eisen van rechtmatigheid, ordelijkheid, controleerbaarheid en overigens zo doelmatig mogelijk moeten worden ingericht.

Bij evaluatie van onze bevindingen hanteren wij drie categorieën: licht, gemiddeld en ernstig. Dit onderscheid geeft de impact van de bevinding weer op basis van gewicht en frequentie. Al deze bevindingen verdienen aandacht, waarbij aan de ernstige bevindingen het grootste belang dient te worden toegekend.

Ten behoeve van het selecteren van de te onderzoeken processen van het financieel en materieelbeheer hebben wij de bedrijfsrisico's en de daaraan gekoppelde processen in kaart gebracht. Op basis van het belang van de processen en de in die processen onderkende risico's hebben wij in 2017 de volgende processen voor nader onderzoek geselecteerd:

- · totstandkoming jaarverslag;
- · voorschotten- en verplichtingenbeheer;
- · lopende inschrijving;
- · verstrekking van bijdragen en subsidies.

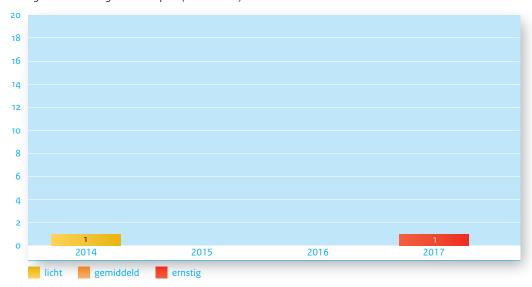
In dit hoofdstuk behandelen wij de belangrijkste uitkomsten van ons onderzoek naar het gevoerde financieel en materieelbeheer en de daartoe bijgehouden administraties.

3.1 Bevindingen begrotingshoofdstuk VII BZK

De uitkomsten van ons onderzoek naar het financieel en materieelbeheer van alle generieke processen hebben wij gedaan in het kader van de controle van begrotingshoofdstuk VII. De in het auditrapport hoofdstuk VII gerapporteerde bevindingen over het financieel en materieelbeheer gelden ook voor hoofdstuk IV. Daarbij wijzen wij op onze bevindingen voor de financiële functie en het voorschottenbeheer. In dit rapport zijn alleen de specifieke bevindingen voor KR opgenomen.

Ernstige bevinding in 2017 geconstateerd 3.2

Figuur 1: Bevindingen naar impact (in aantallen)

Informatiebeveiliging SSO CN verdient urgente aandacht 3.3

Figuur 2: Bevindingen in het beheer 2017

Bevinding	Verantwoordelijk organisatieonderdeel	2014	2015	2016	2017
Informatiebeveiliging SSO CN	SSO CN			A	
licht ■ gemiddeld ▲ ernstig					

Directe actie benodigd rondom informatiebeveiliging SSO CN 3.3.1

Wij hebben eind 2017 twee onderzoeken uitgevoerd bij het SSO CN: een onderzoek naar de informatiebeveiliging SSO CN en een onderzoek naar de General IT Controls (GITC).

Onderzoek informatiebeveiliging SSO CN

Tijdens ons vervolgonderzoek naar de informatiebeveiliging SSO CN hebben wij de volgende aspecten beoordeeld: onderkenning risico's op het gebied van informatiebeveiliging, Plan-Do-Check-Act-cyclus, logische toegangsbeveiliging, twee-factor-authentificatie, encryptie tussen SSO CN locaties, gezoneerde infrastructuur en fysieke toegangsbeveiliging algemeen en in relatie tot informatiebeveiliging.

Uit ons onderzoek blijkt dat met name in de opzet en in de governance verbeteringen zijn gerealiseerd. Aan de andere kant zien wij dat de uitvoeringskant hierbij is achtergebleven, wat o.a. tot uitdrukking komt in serieuze bevindingen op het gebied van logische toegangsbeveiliging SSO CN en daarnaast de fysieke toegangsbeveiliging op één van de locaties.

Onderzoek GITC

Jaarlijks voert de ADR een financieel onderzoek uit bij SSO CN. In 2017 is voor het eerst een onderzoek naar de GITC van de financiële systemen gedaan. Vanuit de GITC is gekeken naar het wijzigingsbeheer en de logische toegangsbeveiliging rondom de systemen Exact, 20/20-vision en betaalapplicatie Maduro & Curiel's Bank (MCB).

Onze belangrijkste bevindingen zijn dat het wijzigingsbeheer (onvoldoende functiescheiding) en het gebruikersbeheer (autorisatiematrix vaststellen en twee-factor-authenticatie implementeren) niet voldoen aan de daaraan te stellen eisen.

Bovengenoemde bevindingen kunnen leiden tot informatiebeveilingsrisico's bij de gebruikers van SSO CN. SSO CN heeft dit probleem in oktober 2017 intern BZK gemeld. CIO BZK heeft aangegeven dat inmiddels maatregelen zijn en worden getroffen om deze risico's te mitigeren. Wij hebben deze niet kunnen toetsen op de werking, omdat deze maatregelen pas recent bij SSO CN zijn of nog worden geïmplementeerd.

Wij adviseren dringend op korte termijn:

- dat SSO CN tezamen met de betrokken departementen alle risico's in kaart brengt;
- de urgente risico's te mitigeren met tijdelijke maatregelen voor zover nog niet ingevuld, en
- · binnen afzienbare tijd in te zetten op een structurele verbetering van de informatiebeveiliging SSO CN door uitvoering, uitbreiding en investering van het verbeterplan.

Door diverse omgevingsfactoren (gespannen IT-markt, beperkte middelen etcetera) staat het SSO CN hier voor een grote uitdaging en is bestuurlijke urgentie vereist om dit mede te kunnen bewerkstelligen.

Transitie SSO CN en Noodhulp Bovenwindse Eilanden 3.4

Organisatieverandering SSO CN 3.4.1

In 2015 heeft de toenmalige Rijksdienst Caribisch Nederland haar organisatie laten doorlichten door een extern bureau. De uitkomsten van deze doorlichting zijn aanleiding geweest voor het opzetten en uitvoeren van het Verbeterprogramma. Eén van de onderdelen daarvan betreft de scheiding tussen beleid en uitvoering, die per 1 december 2016 is geëffectueerd door de bedrijfsvoeringstaken onder te brengen in een afzonderlijke organisatie-eenheid: SSO CN, los van de beleidsmatige taken (werkgeverschap en ondersteuning Rijksvertegenwoordiger).

In 2017 zijn door SSO CN goede stappen gezet om haar rol als SSO op een toereikende manier in te kunnen vullen. Een nieuwe organisatie opzet is gemaakt, een producten- en dienstencatalogus 2018 is opgesteld, het contact met afnemers is geïntensiveerd en er wordt nadrukkelijk samenwerking gezocht met de SSO's in Nederland (bijvoorbeeld de Haagse Inkoop Samenwerking (HIS)).

Als de ontwikkelingen bij SSO CN worden gelegd naast de Nederlandse bedrijfsvoeringskaders, met name Secretarissen-generaal Overleg 5 (SGO 5) kader aansturing, dan zijn op de volgende onderdelen nog verbeteringen mogelijk:

- Ga over op een systeem van centraal opdrachtgeverschap en centrale bekostiging voor de producten en diensten van SSO CN.
- · Zorg dat de verantwoording van SSO CN aan de afnemers aansluit met de kwaliteitsafspraken, die in de Producten Diensten Catalogus (en eventueel in de dienstverleningsafspraken) zijn gemaakt met de betreffende afnemers.
- Intensiveer de samenwerking met de vakgenoten in Nederland (bijvoorbeeld SSC-ICT of FacilitairManagementHaaglanden (FMH)), zoals met de HIS reeds gebeurd is.

Noodhulp Bovenwindse Eilanden 3.4.2

In september 2017 hebben de orkanen Irma en Maria verwoestingen aangebracht op de Bovenwindse Eilanden. In de noodhulpfase heeft de minister van BZK de hulp gecoördineerd. Het Kabinet heeft besloten de noodhulp geheel ten laste te brengen van begrotingshoofdstuk IV. Vakdepartementen die naast KR uitgaven hebben gedaan voor de noodhulp kunnen die verrekenen met KR. Een deel ervan zal nog in 2018 worden verrekend.

Wij hebben vastgesteld dat het verantwoordingsproces noodhulp bij KR beheerst is verlopen.

4 Totstandkoming niet-financiële informatie

Als derde onderdeel van onze wettelijke taak onderzoeken wij of geselecteerde processen gericht op de totstandkoming van de in het jaarverslag opgenomen niet-financiële verantwoordingsinformatie voldoen aan de normen uit de comptabele wet- en regelgeving. Daartoe onderzoeken wij of de niet-financiële verantwoordingsinformatie op een deugdelijke (dat wil zeggen ordelijke en controleerbare) wijze tot stand is gekomen.

De selectie van de te onderzoeken processen gericht op de totstandkoming van de nietfinanciële verantwoordingsinformatie is afhankelijk van de omvang van de risico's die daarbij worden onderkend. Op basis daarvan hebben wij in 2017 de volgende totstandkomingsprocessen voor nader onderzoek geselecteerd:

Artikel 4.1	Overige beleidsdoorlichting	Beleidsdoorlichting Bevorderen autonomie Koninkrijksrelaties, Aruba, Curaçao en Sint Maarten.
Artikel 4.2	Kwalitatieve uitspraken in beleidstekst	Onderzoek, Kennisoverdracht en Communicatie. Het programma Bestuurlijke ontwikkeling richt zich de komende jaren op het verhogen van de kwaliteit en slagkracht van het openbaar bestuur op de zes eilanden in het Caribisch deel van het Koninkrijk. Het programma kent een viertal pijlers/prioriteiten: 1 Verder vergroten van de bestuurskracht, 2 Blijvend investeren in menselijk kapitaal, 3 Integraal werken vanuit de departementen in de richting van de eilanden moeten leiden tot verbetering in de uitvoering van beleid, 4 Onderzoek en kennisoverdracht bevorderen om beleidsvorming en de praktijk te voeden met nieuwe inzichten.

In dit hoofdstuk gaan wij in op de belangrijkste bevindingen van ons onderzoek.

Bij de hierboven genoemde kwalitatieve uitspraak en de beleidsdoorlichting is de totstand-koming van de niet-financiële informatie reconstrueerbaar.

Bijlage

Bijlage Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

A Verklaring over de in het jaarverslag 2017 opgenomen financiële overzichten

Ons oordeel

Wij hebben de financiële overzichten die deel uitmaken van het jaarverslag 2017 van Koninkrijksrelaties gecontroleerd. Naar ons oordeel geven deze financiële overzichten een getrouw beeld van de uitkomsten van de begrotingsuitvoering van Koninkrijksrelaties over 2017 in overeenstemming met de verslaggevingsvoorschriften die zijn opgenomen in de Comptabiliteitswet 2016⁵ en de daaruit voortvloeiende regelgeving, waaronder de Regeling rijksbegrotingsvoorschriften 2018.

De financiële overzichten bestaan uit:

- de verantwoordingsstaat over 2017 met de financiële toelichting daarbij;
- de saldibalans per 31 december 2017 met de toelichting daarbij;
- de in de uiteenzetting over de gevoerde bedrijfsvoering (bedrijfsvoeringsparagraaf) opgenomen rapportage over de comptabele rechtmatigheid van de uitkomsten van de begrotingsuitvoering over 2017.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de financiële overzichten'.

Wij zijn onafhankelijk van Koninkrijksrelaties zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

⁵ Op grond van het overgangsrecht (artikel 10.2 van de Comptabiliteitswet 2016) blijven voor de jaarverslagen over 2017 de bepalingen van toepassing uit de Comptabiliteitswet 2001 en de daarop rustende bepalingen zoals deze golden voor de inwerkingtreding van de Comptabiliteitswet 2016.

В Verklaring over de in het jaarverslag 2017 opgenomen andere informatie

Naast de financiële overzichten omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- het deel algemeen (verzoek tot dechargeverlening en leeswijzer);
- het niet-financiële deel van de toelichting bij de diverse begrotingsartikelen;
- de uiteenzetting over het gevoerde beleid (beleidsverslag);
- de uiteenzetting over de gevoerde bedrijfsvoering (bedrijfsvoeringsparagraaf);
- de voorgeschreven bijlagen.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- niet strijdig is met de in het jaarverslag opgenomen financiële overzichten en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die is vereist op grond van de verslaggevingsvoorschriften die zijn opgenomen in de Comptabiliteitswet 2016 en de daaruit voortvloeiende regelgeving, waaronder de Regeling rijksbegrotingsvoorschriften 2018.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de controle van de financiële overzichten of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.6

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de financiële overzichten.

De minister is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie in overeenstemming met de verslaggevingsvoorschriften die zijn opgenomen in de Comptabiliteitswet 2016 en de daaruit voortvloeiende regelgeving, waaronder de Regeling rijksbegrotingsvoorschriften 2018.

C Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de financiële overzichten

Verantwoordelijkheden van de minister voor de financiële overzichten

De minister is verantwoordelijk voor het opmaken van de financiële overzichten die de uitkomsten van de begrotingsuitvoering getrouw dienen weer te geven in overeenstemming met de verslaggevingsvoorschriften die zijn opgenomen in de Comptabiliteitswet 2016 en de daaruit voortvloeiende regelgeving, waaronder de Regeling rijksbegrotingsvoorschriften 2018. In dit kader is de minister verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die de minister noodzakelijk acht om het opmaken van de financiële overzichten mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de financiële overzichten

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel. Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken. Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de beslissingen die gebruikers op basis van deze financiële overzichten nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

⁶ Daarnaast behoort het tot onze taak onderzoek te verrichten naar de totstandkoming van de niet-financiële verantwoordingsinformatie, over de uitkomsten waarvan wij rapporteren in ons auditrapport.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de financiële overzichten afwijkingen van materieel belang bevatten als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van het ministerie;⁷
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de financiële overzichten en de daarbij opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de financiële overzichten een getrouw beeld geven van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met de leiding van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijks-relaties onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Den Haag, 22 maart 2018
Auditdienst Rijk

J. Brugge RA

drs. C.H.M. Fonville RA

⁷ Daarnaast behoort het tot onze taak onderzoek te verrichten naar het gevoerde financieel en materieelbeheer en de daartoe bijgehouden administraties, over de uitkomsten waarvan wij rapporteren in ons auditrapport.

Auditdienst RijkPostbus 20201 2500 EE Den Haag (070) 342 77 00